

ledes de betydelige Udvidelsesplaner, som havde foresvævet ham, maatte blive til intet, gik han resolut i Gang med at søge at vinde, hvad vindes kunde, og her samlede Interessen sig om Aalandsøerne. Han havde helst set Øerne ligefrem afstaaet til Sverige. Det opnaaede han dog ikke, men særlig ved engelsk Indsats skabtes Konventionen af 30. Marts 1856 mellem England, Frankrig og Rusland. hvorved den sidste Magt forpligtede sig til ikke paany at befæste Øerne.

Ved Vurderingen af Tilblivelsen af Novembertraktaten og Aalandskonventionen lægger Professor Hallendorff kun ringe Vægt paa de gamle Konfliktspørgsmaal; efter hans Opfattelse udnyttedes disse, især Finmarksagen, under den begyndende offensive Politik, Kong Oscar slog ind paa med store Vindinger for Øje. Denne følte sig derfor meget skuffet af de opnaaede Resultater; thi ved Novembertraktaten havde han dybt saaret Rusland, Bestemmelsen om Aaland var kun en svag Erstatning for de Fordele, han havde ventet, og det maatte staa hen i det uvisse, hvor meget han kunde bygge paa Vestmagternes Garanti. Imidlertid fik de to Traktater ingen større Betydning i den følgende Tid, idet Rusland svækket af Krigen for mange Aar førtes bort fra den mod Vest rettede Politik, saaledes at Forudsætningerne for Integritetsgarantien knap nok eksisterede. Det samme gælder Aalandspørgsmaalet, som først de storpolitiske Forhold omkring det 20. Aarhundredes Begyndelse atter gjorde aktuelt.

Just Rahbek.

I Aarene efter den store Krig er der i England, Frankrig og Tyskland saavel som i Sverige gjort et beundringsværdigt Arbejde for at samle den moderne Videnskabs Resultater i universelle Fremstillinger spændende over alle vigtigere Kulturlandes Udvikling. Disse store Verdenshistoriers Anlæg, Grundtanker og ydre Udstyr er meget forskellige, men det er fælles for dem alle, at de er blevet til ved en lang Række Forskeres Samvirken. Nogle af dem spænder over hele Menneskehedens Udvikling, andre kun over mere begrænsede Afsnit. De fleste af disse store Foretagender er nu naaet saa langt frem mod Afslutningen, at det vil være nyttigt at henlede den hjemlige historiske Verdens Opmærksomhed paa dem.

Efter Afslutningen af »The Cambridge Modern History« paa-begyndtes i 1924 to nye Rækker, *The Cambridge Ancient History* (citeret CAH), hvoraf foreløbigt ni Bind er udkommet, omfattende Tiden indtil Cæsars Død, og *The Cambridge Medieval History*

(citeret CMH), som med sine syv udkomne Bind skildrer Tiden fra Konstantin den Store til Slutningen af det 14. Aarhundrede. Fælles for de to Rækker er den stærke Opdeling af Stoffet, hvorved det enkelte Bind kan have indtil henimod en Snes forskellige Forfattere. Ved denne Fremgangsmaade opnaas en fuldt ud sagkyndig Behandling af de forskellige Emner, foruden at mange speciellere Omraader derved opnaar en mere samlet og fyldigere Fremstilling end almindeligt i verdenshistoriske Haandbøger. Desværre maa denne Ordning ogsaa medføre, at Værket taber i Ensartethed og i Overskuelighed. Dertil kommer, at de enkelte Afsnit ofte er for sparsomt leddelt; til Gengæld fremmes en hurtig Orientering, ved Hjælp af Sideoverskrifter, af et meget udførligt Indeks og af et fortræffeligt Navne- og Sagregister, der iøvrigt for den ikke engelske Benytter har den Ulempe, at Navnene, ligesom i Fremstillingen, oftest angliseres. Bindenes Størrelse varierer fra godt 500 til over 1000 Sider. I hvert Bind findes en udførlig Bibliografi over Kilder og Bearbejdelser til hvert Afsnit; disse Bibliografier er vel for omfattende til at være overskuelige for den Læser, der blot søger Orientering, mens de paa den anden Side ikke er fuldstændige og derfor utilstrækkelige til egentlig videnskabeligt Brug. Paa andre Punkter findes nogen Forskel mellem de to Rækkers Anlæg: Mens begge er veludstyrede med historiske Kort, er disse i CMH samlede i særlige Korthefter til de enkelte Bind og ikke ledsaget af Register over de geografiske Navne. I CAH er Kortene fordelt i Teksten og anbragt paa de Steder, hvor der er mest Brug for dem; ved hvert Kort findes et geografisk Register; desuden findes i hvert Bind et Register over Kortene, samt et fælles Register over de paa samtlige Kort forekommende Navne. Ligeledes findes i CAH bag i hvert Bind en fyldig Række Stamtaf- og Regentrækker. I CMH er disse mindre hyppige, og de er spredt rundt om i Teksten. CAH bringer, hvor Stoffet gør det hensigtsmæssigt, et Register over de i Noter under Siderne citerede Kilder; i CMH er Noter sjældnere, og Registerne mangler. CAH giver i hvert Bind synkronistiske Tidstavler, CMH nøjes med en simpel Aarstalsrække. Endelig har alene CAH et Tillæg med Plancher af de vigtigste arkæologiske Fund med tilhørende Beskrivelser. Af dette Tillæg er der i Tiden 1927—30 udkommet tre Hefter indeholdende Plancher til og med den hellenistiske Tid.

CAH redigeres af J. B. Bury (fra Bind VII afløst af M. P. Charlesworth), S. A. Cook og F. E. Adcock. Et Udvalg af de mange engelske og udenlandske Forfattere med Verdensnavn vil give et Indtryk af CAH's Kvalitet: John L. Myres (Forhistorien og den græske Kolonisation), S. A. Cook (Semitterne), J. H.

Breasted (Ægypten), J. H. Bury (græsk Historie), F. E. Adcock (græsk Statshistorie og Rom under Pompeius og Cæsar), W. W. Tarn (Persien efter Xerxes, Alexander den Store, Makedonien under Antigoniderne, Parthien), M. Rostovtzeff (Ptolemæerne, Seleukiderne, det bosporanske Rige, Pontos), Léon Homo (Gallerne og Rom), Tenney Frank (Pyrrhus og Karthago i Kamp med Rom), A. Schulten (Spanien) og M. Holleaux (Roms Krige med Makedonien og Syrien).

CMH redigeredes oprindeligt af M. H. Gwatkin og J. P. Whitney (I—III Bind), fra III traadte J. R. Tanner og C. W. Previté-Orton og fra IV Z. N. Brooke til. Blandt Forfatterne kan nævnes Paul Vinogradoff (Roms sociale og økonomiske Historie i 4. Aarhundrede og Feodalismen), Charles Diehl (Byzans 518—867), Albert Vogt (Byzans 867—1057), Christian Pfister (Merovingerne), Rafael Altamira (Spanien), L. M. Hartmann (Longobarderne i Italien), Louis Halphen (Frankrig 888—1180), Allen Mawer (Vikingerne), Halvdan Koht (Skandinavien), Henri Pirenne (Byerne), J. H. Clapham (Handel og Industri).

Alt i alt er CAH og CMH den fyldigste og vægtigste moderne Haandbog i Verdenshistorien i Oldtid og Middelalder, en Guldgrube for den, der har overvundet Vanskelighederne med at finde sig til Rette i det uhyre Stof.

Den franske *Histoire générale*, redigeret af Gustave Glotz, er et noget mindre Sidestykke til Cambridge-Publikationerne. Foruden et Bind om den forhistoriske Tid har man planlagt fire Sektioner 1. *Histoire ancienne*, 2. *Histoire du moyen âge*, 3. *Histoire moderne* og 4. *Histoire contemporaine*. Heraf er dog kun første og anden Sektion begyndt at udkomme. For disse to Sektioner er planlagt ialt 18 Bind paa 6—700 Sider. Stoffet er stærkt leddelt, saa det er nemt at overskue, de enkelte Bind har Kildehenvisninger og videnskabelige Noter og afsluttes af et kombineret Navne- og Sagregister. Bibliografiske Oplysninger findes enten samlede foran ved de enkelte Bind eller fordelt i Noter til de enkelte Afsnit. Som Haandbog er *Histoire générale* derved langt lettere anvendelig end Cambridge-Publikationerne. Blandt Medarbejderne kan nævnes Alexandre Moret (Orient), Gustave Glotz i Samarbejde med Robert Cohen (Grækenland), Ettore Pais, Gustave Bloch og efter dennes Død Jérôme Carcopino, Léon Homo og Maurice Besnier skriver Roms Historie. Blandt Medarbejderne ved de hidtil udkomne Afsnit af Middelalderens Historie kan nævnes Augustin Fliche (»L'Europe Occidentale de 888 à 1125«), Henri Pirenne, Gu-

stave Cohen og Henri Focil, der behandler Afsnit indenfor »la civilisation occidentale« i 12.—15. Aarh. Desuden foreligger Dele af Skildringen af *Les destinées de l'Empire en Occident de 395 à 888*, forfattet af Ferdinand Lot og Christian Pfister.

En Verdenshistorie anlagt efter en helt anden Plan er den af Louis Halphen og Philippe Sagnac redigerede *Peuples et Civilisations*, som har til Formaal at give de enkelte Folks Udvikling under en fælles Synsvinkel og skildre de fælles Træk hos de forskellige Kulturer. Det er en Verdenshistorie i Ordets egentlige Forstand, bestandig inddrages Paralleller, Aarsager og Virkninger fra fjerne Kulturer, og det til enhver Tid værende Hovedland skydes frem i Forgrunden. De enkelte Bind er — første Bind undtaget — forsynet med et kombineret Navne- og Sagregister, for det sidstes vedkommende dog ikke synderlig udførligt. Bibliografiske Oplysninger meddeles i Noter til de enkelte Kapitler, mens Kildehenvisninger mangler. Ægyptens og Asiens Historie i Oldtiden skildres af ikke mindre end fem Forfattere, Gustave Fougères, efter hvis Død 1921 Georges Contenau, Pierre Jouguet og Jean Lesquier har fuldført Arbejdet, mens René Grousset behandler Indien. Pierre Roussel og Paul Clôché samt René Grousset skildrer den græsk-persiske Verden fra Perserkrigene til Roms Erobring; André Piganiol behandler den samtidige Udvikling i det vestlige Middelhav, medens Bindet »L'Empire romain« er forfattet af Eugène Albertini, der paa fortræffelig Maade inddrager Udviklingen i det fjerne Østen i Fremstillingen. Louis Halphen er alene om det store Tidsrum 395—1285; Halphen viser her en imponerende Beherskelse af det vældige Stof og gennemfører Værkets verdensskuende Plan med Konsekvens. Desuden genfindes han som Bidragsyder til Bindet »La fin de moyen âge«, i hvilket han arbejder sammen med Henri Pirenne, der behandler økonomiske og sociale Spørgsmaal, Augustin Renaudet, hvem den kirkelige Udvikling er tilfaldet, Édouard Perroy og Marcel Handelsmann.

Fem store Bind er reserverede Perioden fra 1500 til 1789. Foreløbig er der kommet to, begge i Hovedsagen forfattet af Henri Hauser, Professor ved Universitetet i Paris. I det første af disse Bind er Fremstillingen samlet omkring de to vigtigste aandelige Bevægelser paa Overgangen fra Middelalderen til den nyere Tid, nemlig Renæssancen og Reformationen, medens et følgende Bind skildrer Europas politiske Udvikling fra ca. 1550 til 1660. Dette Bind bærer Titlen det spanske Hegemoni, og Fremstillingen er hovedsagelig koncentreret om denne Nation, ligesom den »katolske Konge« i Madrid er Hovedfiguren i det Skuespil, der fremføres.

Det er interessant at se, at Henri Hauser, der ellers fortrinsvis beskæftiger sig med økonomisk Historie, har vovet at give sig i Lag med denne Opgave og tilmed trukket den politiske og den aandelige Historie saa stærkt i Forgrunden, som det her er sket. Med ikke ringe Interesse læser man Afsnittene om Kunst og Videnskab, hvori Forfatteren stærkt understreger, at de store Kirkekampes og Religionskriges Aarhundrede ogsaa er den Tidsalder, hvori Grundlaget lægges for den moderne eksperimentale Videnskab. Efter Bindet om det spanske Hegemoni vil følge et om det franske og et andet om det engelske Hegemoni, og endelig vil Europas Historie efter 1763 og den amerikanske Revolution finde sin Plads i et femte Bind.

Af de otte Bind, som skal føre Fremstillingen fra 1789 op til vore Dage, er der udkommet tre, behandlede Perioderne 1789—1799, 1815—1848 og 1904—1918. Georges Lefebvre, Raymond Guyot og Philippe Sagnac har i Fællesskab skrevet »La révolution française« (1930) og har fordelt Arbejdet saaledes imellem sig, at Lefebvre behandler Aarene fra Revolutionens Udbrud til Konventets Hjemsendelse, Guyot Direktorial-Tiden og Sagnac den franske Revolutions aandelige Ydelser og dens Forhold til den samtidige europæiske Civilisation. Bogen (som har været omtalt i Hist. Tidsskr. 10. R. II 302 f.) er bygget over den Grundtanke, at den franske Revolution er »l'évènement capital«, ikke blot i Frankrigs, men i hele Verdens Historie i det 18. Aarhundrede, »un point de départ nouveau dans l'évolution des peuples«. Mens Revolutions-tiden krævede tre Forfattere, har en enkelt, Georges Weill, faaet overdraget Bindet om »L'éveil des nationalités et le mouvement libéral« (1930). Han skildrer heri de lidet krigeriske og dog saa indholdsrige Aartier fra 1815 til 1848, idet han fremhæver Liberalismen, Nationalismen og Industrialismen som de bevægende og uroskabende Kræfter i Tidsrummet. Under disse tre Synsvinkler samler han Begivenheder og Forhold i de forskellige Lande. Endelig har den fremragende Kender af den allernyeste Tids Historie, Sorbonne-Professoren Pierre Renouvin, med »La crise européenne et la grande guerre« (1934) givet en mesterlig Oversigt over Verdenskrigen og de Begivenheder og Tilstande, hvoraf den voksede frem. Værket omfatter Aarene fra 1904, da den fransk-engelske Entente etablerede en ny Ligevægt i Europa, frem til Centralmagternes Sammenbrud i Efteraaret 1918. Selve Fredsforhandlingerne skal først behandles i Seriens endnu ikke udkomne sidste Bind. Renouvins Skildring giver en klar og overlegen Fremstilling af det overvældende Stof, og er tillige alsidig. Foruden Krigsbegivenhederne paa de mange Fronter fremdrager

han de diplomatiske, magtpolitiske, økonomiske, sociale og indre-politiske Faktorer, der ved Siden af de militære spillede en saa stor Rolle for Verdenskrigens Forløb og Resultat. Renouvins Bind er ubetinget et af Samlingsværkets bedste og originaleste.

Et Sidestykke til Halphen's og Sagnac's store Værk er det tyske *Propyläen-Weltgeschichte*, redigeret af Walter Goetz. Ogsaa dette Værk vil skildre Verdensudviklingen og opnaar dette dels ved at lægge Hovedvægten paa Kulturudviklingen, dels ved at lade Redaktøren give sammenfattende Oversigter som Indledning til hvert Bind, hvorved han vil raade Bod paa den Uensartethed, de enkelte Binds mange Forfattere maatte skabe. Værket omfatter ti Bind paa 6—700 Sider. De enkelte Bind har fyldige Indholdsangivelser, synkronistiske Aarstalslister og Navneregistre; desuden findes et samlet Registerbind til hele Værket. I Modsætning til de før nævnte Verdenshistorier er *Propyläen-Weltgeschichte* rigt illustreret og illustreret med virkeligt historisk Materiale: fortræffelige Fotografier eller farvelagte Plancher af arkæologiske Fund, samtidige Bygninger og Billeder, Facsimiler af Dokumenter og Indskrifter og udmærket overskuelige Kort. I. Bd. »Das Erwachen der Menschheit« indledes med et Afsnit om Systemet for verdenshistorisk Behandling af Hans Freyer, og om Racernes og om Jordens Forhold til Historien. Forhistorien behandles af Friedrich Behn, hvorefter Friedrich Krause skildrer Kina indtil 1912 og Japan til 1868, Georg Steindorff Ægypten indtil Slaget ved Actium og Rudolf Kittel det nære Orient til Alexander den Store. Indenfor Hellas' og Roms Historie skildres Grækenlands af Karl Julius Beloch, Hellenismens og Roms af Gaetano de Sanctis, den romerske Kejsertids af Ernst Hohl og Kristendommens Oprindelse af Hans v. Soden. Paul Kirn og Karl Hampe behandler Vest- og Mellemeuropa i Tiden 400—1250, August Heissenberg Byzans 395—1453, Hans Heinrich Schaefer Araberne og Williblad Kirfel Inderne.

Den nyere Tid er behandlet i 3 Bind. Et af disse bærer Titlen »Das Zeitalter der Gotik und Renaissance«. Handel, Haandværk og Industri i Middelalderen skildres af Jakob Strieder, Byernes Udvikling af Fritz Rösig, medens de enkelte Staters Udvikling behandles af Fedor Schneider (Frankrig, England, Spanien og Portugal), Goetz selv (Tyskland) og Martin Winkler (Østeuropa). Endelig skriver Karl Brandi om Renaissancen og Hans Plischke om de store Opdagelser. Derefter følger »Das Zeitalter der religiösen Umwälzung«, hvori foruden Goetz Erich Marchs og Wilh. Mommsen har skrevet betydelige Afsnit. I det

tredje Bind »Das Zeitalter des Absolutismus« møder vi Forfattere som Walter Platzhoff, Herman Wätjen og Hans Plischke.

Allerede i 1929 udkom »Die französische Revolution, Napoleon und die Restauration«, som omtaltes udførligt i Hist. Tidsskr. 10. R. I 113—15. Siden da er Værket afsluttet med yderligere tre Bind. I VIII. Bind, »Liberalismus und Nationalismus« (1930), skriver Hovedredaktøren, Walter Goetz, selv om den aandelige Struktur og de aandelige Bevægelser, medens Alfred Stern skildrer Revolutionerne 1848—49, og andre Forfattere redegør for det europæiske Statssystem 1850—90, de økonomiske Forhold og Arbejderspørgsmaalet i de samme Tidsrum. De to sidste Bind, Værkets niende og tiende, »Die Entstehung des Weltstaatsystems« og »Das Zeitalter des Imperialismus«, begge udsendt 1933, dækker tilsammen Aarene fra Bismarcks Fald til Hitlers Magterobring. I det første af Bindene har Felix Salomon skrevet Afsnittene om de forenede Stater og om det britiske Rige, mens andre Afhandlinger er helliget Rusland, Mellem- og Sydamerika, den muhammedanske Verden og Østasien. Goetz indleder selv med en Oversigt over Jordklodens Udforskning. Han er ogsaa Forfatter til sidste Binds første Kapitel om den aandelige Udvikling ved Aarhundredskiftet. I dette Bind skriver endvidere Kurt Wiedenfeld om Verdensøkonomien og Erich Brandenburg, den udmærkede Kender af Krigens Forhistorie, om Europa før og efter Verdenskrigen. Dennes politiske og militære Historie skyldes General, Grev Max Montgelas.

Ogsaa Sverige har i de senere Aar gennemført flere store Verdenshistorier, bl. a. *Linbladets Verdenshistorie*, hvori Axel Boethius behandler den klassiske Oldtid med vid Anvendelse af det nye arkæologiske Materiale. Mere kendt her i Landet er dog *Norstedts Världshistoria*, redigeret af Sven Tunberg og S. E. Bring, en Verdenshistorie paa 15 Bind, hvert paa 5—600 Sider. Værket er godt illustreret om end ikke tilnærmelsesvis saa flot som Propyläen-Weltgeschichte og har gode Kort. Hvert Bind har et Personregister og et Register over Illustrationerne. Af de seks Bind, der skal behandle Oldtid og Middelalder, er fem udkommet, hvori Knut Tallkvist behandler Semitterne og Ægypten, mens Jarl Charpentier skildrer Persernes og Indernes Historie. Martin P:son Nilsson har alene skrevet Bindene om »Hellas och de hellenistiska rikerna« og om Rom, to Fremstillinger, der er Forfatterens Verdensnavn værdige. Folkvandringssaterne, Östrom och Islam behandles af Tunberg, S. Lindstam og K. V. Zettersteen. I et endnu ikke udkommet femte Bind vil de samme Forfattere føre Fremstillingen videre til 1300. I VI. Bd.: »National-

staterne och Renässansen» omfattende Middelalderens sidste 200 Aar skildrer Per Olof von Törne Vesteuropa og H. S. Nyberg Byzans og Muhammedanerne, mens Johan Nordström giver en sammenfattende Kulturskildring og Problembehandling af Middelalderen og Renaissancen.

Af de 5 Bind, som skal behandle den nyeste Tid, mangler kun et, nemlig Skildringen af Absolutismen og Merkantilismen. Af de udkomne fire Bind lægger Professor Törne og Docenterne Nordström og Nyberg Beslag paa et til en Skildring af Nationalstaterne og Renässancen. Docent Norlund og Professor Holmquist deler et andet, der bærer Titlen De geografiske Opdagelser og Reformationen, medens Dr. Löfgren og Lektor Sörensson skildrer Religionskrigene og det ny Statssystem. Endelig behandler Lektor Valentin og Professor Lamm Kabinetspolitikken, Oplysningskulturen og Kampen om Kolonierne.

For Perioden efter 1789 er der hidtil kun udsendt to Bind. Det ene har Anders Grade helt alene faaet overdraget til en Fremstilling af »Revolutionen och Napoleon« (1930). Mere interessant er det 1934 udsendte, hvori Georg Wittrock skriver om den væbnede Fred i Tiden 1871—1914 og Anton Karlgren om Ruslands indre Forhold fra 1863 til Verdenskrigens Udbrud. Særlig lægger man dog Mærke til Eli Heckschers Afsnit, benævnet »Industrialismen«, om den økonomiske Udvikling fra 1750 til 1914. Denne tankeklare, aandfulde Skitse, der udsendtes som Særtryk i 1931, er gjort yderligere tilgængelig for den danske Læseverden ved at være blevet oversat under ovennævnte Titel i Serien »Nyt socialt Bibliothek«.

Alt i alt staar Værket fuldt paa Højde med de store Verdenshistorier paa Hovedsprogene. Det virker i høj Grad oplivende at se en lille Nation som Sverige kaste sig over den mægtige Opgave at skrive en fuldt videnskabelig og meget læseværdig Verdenshistorie, og at der eksisterer et Forlag, som ikke er ængstelig for at vove noget. Maatte begge Dele virke ansporende herhjemme. Som allerede Titlen paa de citerede Bind angiver, har man samlet Fremstillingen om Belysningen af visse Hovedtemaer.

Endelig skal omtales svensk Historieskrivnings og Forlagsdristigheds sidste store Foretagende, det af Bonnier paabegyndte seks-Binds Værk om Aarene fra 1880'erne til Begyndelsen af 1930'erne: *Vår egen Tids Historia*, under Redaktion af Yngve Lorents. Hidtil er udkommet to Bind. I »Demokratiens seger och kris« (1933) skildrer Herbert Tingsten Tidsrummets forfatningspolitiske Udvikling, de konstitutionelle Former og Kampen om Statsmagten. De økonomiske, sociale og kulturelle Forhold

inddrages kun, forsaavidt de har været partiskabende, men henvises ellers til senere Bind. Foruden en Analyse af det moderne Demokratis Tilblivelse, Natur og Aand og af Brydningerne indenfor det, helliges et særligt Afsnit til de moderne antidemokratiske Diktatorsystemers Ideologi. Hovedvægten i Bindet er dog ellers naturligt nok lagt paa de vesteuropæiske og amerikanske Demokratier. Andet Bind: »Kampen om Freden och Kolonierna« (1934) er skrevet af Ragnar Svanström og Bo Enander. Den første behandler Rivaliteten mellem Stormagterne fra Frankrigs Nederlag i 1870—71, til det i 90'erne paa ny styrker sin Position ved Alliancen med det zaristiske Rusland. Den anden har som Emne Kolonipolitikken og den koloniale Ekspansion fra c. 1880 til Verdenskrigen. De to udkomne Bind er rigt og oplysende illustreret og forsynet med gode Registre og nogle Kort. Der findes en knap Litteraturfortegnelse, men ingen Kildehenvisninger. I de fire endnu ikke udkomne Bind vil Yngve Lorents, Værkets Redaktør, selv skrive om Udviklingen op til Verdenskrigens Afslutning, hvorpaa Rütger Essén vil give en Oversigt over Fredsslutningerne og Efterkrigstidens Politik. Endelig skal Gunnar Westin Silverstolpe og Gunnar Aspelin give samlende Fremstillinger henholdsvis af den sociale og økonomiske og den aandelige Udvikling i det halve Aarhundrede Værket spænder over.

For Fuldstændigheds Skyld noteres, at *Ullsteins Weltgeschichte*, som 1909 afsluttedes med seks Bind under Redaktion af J. von Pflugk-Hartung, i 1925 er blevet fortsat med Paul Herre som Redaktør. I et syvende Bind i to Halvbind føres Fremstillingen fra 1890 op til 1925. Verdenskrigens Opstaaen, Forløb og Følger er det centrale i Værket, men af den Grund forsømmes ikke den indre Udvikling hos Stormagterne eller de mindre eller fjernereliggende Landes vigtigste Problemer. Blandt Medarbejderne bemærker man, foruden Paul Herre, som selv har behandlet hele Tidsrummets internationale Politik, særlig O. Hoetzsch, Felix Salomon, Emil Lederer, der behandler Krigens økonomiske Historie, og tidligere Rigsværnsminister Wilhelm Groener, hvem Skildringen af Kampen til Lands er tilfaldet. Til Slut fortjener det at bemærkes, at *Cambridge Modern History* bliver udsendt i en billig Udgave. Teksten er et Optryk af Originaludgaven, blot uden den fyldige Litteraturfortegnelse og Kortene.

For Tiden indtil c. 1500: *Adam Afzelius*,
1500—1789: *Harald Jørgensen* og for d.
19. og 20. Aarh.: *F. W. Wendt*.